St 295 Poštnina plačana v gotovini (Taxe percue con la posta) V Trstu, v sredo 28. decembra 1921 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLVI

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan ujutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina — Lastnik tiskarna Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. besedа, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

ITALIJA IN FRANCIJA

Na washingtonski konferenci je že nekoliko dni na dnevnem redu vprašanje italijanske in francoske vojne mornarice. Vprašanje razmerja med italijansko in francosko vojno mornarico je obenem vprašanje bodočega vpliva Francije in Italije na Sredozemskem morju, t. j. v tisti ogromni morski kotlini, ki se zajeda med Evropo (na severu), Afriko (na jugu) in Azijo (na vzhodu). Majhen zaliv te velike morske zajede je tudi naše Jadransko morje, ki sili stran nekako od srede glavne vode proti severo zapadu in doseza svojo najsevernejšo točko ravno pri Trstu, obliva joč levo jadransko obal Italije, a desno jadransko obal Balkana.

Ves svet, kar so ga poznali v starem in srednjem veku, je bil ob obalah tega morja, vsled česar je tudi dobilo ime Sredozemsko morje. Narodi, ki so bivali in si sledili ob tem morju, so najstarejši kulturni narodi v Evropi. Poleg posameznih kultur ter istočasno z njimi in ž njihovo pomočjo pa so se vedno v zgodovini pojavljali in uveljavljali tudi politični in gspodarski imperializmi posameznih sredozemskih narodov. V starem veku in še pred Kristusovim rojstvom prihajata predvsem v poštev grški in rimski imperializem. Po izobrazbi so bili Grki starejši kot Rimljani ter so bili nekaj časa popolni gospodarji na Sredozemskem morju in njega obalah. Toda kmalu se je pokazalo, da so Rimljani sicer slabši modrijani, toda boljši in vstrajnejši politiki kakor Grki. Začela se je borba za nadvlado; italski Rimljani so premagali in izpodrinili balkanske Grke. Italija je podjarmila ves Balkan in počasi vse sredozemske dežele v Evropi, Aziji in Afriki. V času okoli Kristusovega rojstva je bila absolutna gospodarica na Sredozemskem morju. Sijaj svetovnega rimskega carstva je bil nepopisen.

Tudi danes kakor v starem veku stoji v sredini sredozemskega sistema Italija. Vsled svojega zemljepisnega položaja je ta dežela sredozemska država «par excellence». Zapadno od sebe ima Francijo in Španijo; vzhodno so balkanske države z Jugoslavijo v ospredju in Turška. Na afrikanski obali je v prvi vrsti zopet Francija, ki je v njenih rokah vsa severna Afrika do Tripolitanije, katera se drži Egipta, ki je pod Angleško oblastjo. Na azijski obali vidimo zopet Anglijo, ki se je vgnezdila v Palestini, in severno od nje pa zopet Francijo, ki se je ravno tako vgnezdila v Siriji. Nato pride Turčija, ki smo jo že omenili in ki sklepa ta obroč sredozemskih obal. Anglija ima zraven tega v svojih rokah vsa vrata Sredozemskega morja: Gibraltar, sueški prekop, Dardanele in še otoka Malto in Ciper. Angleška posestva v Sredozemskem morju pa so predvsem strategičnega značaja in namen jim je, da si z njimi Anglija zagotovi nadzorovanje važnih svetovnih trgovskih poti, ki peljejo iz Sredozemskega morja v Indijsko morje in na daljni vzhod. Pravega angleškega sredozemskega imperializma torej pravzaprav ni. Ker moramo vsled njene splošne zaostalosti odšteti tudi Španijo, ostajata kot sredozemski velesili v pravem pomenu besede le Francija in Italija.

S svojim skupnim nastopom v zadnji vojni sta dosegli obe državi velik uspeh: odbili sta od Sredozemskega morja Nemce, ki so se že bili začeli nevarno širiti. Nemško širjenje na Sredozemskem morju je bila skupna nevarnost za Francijo in Italijo. Ta nevarnost ju je tudi združila. Zdi pa se, da so bili v tem vsi skupni interesi, ki vežejo obe državi. In res, čim je nemška nevarnost prenehala — po zmagi zaveznikov —, se je takoj pokazalo, da sta Francija in Italija obsojeni na medsebojno tekmovanje za prvenstvo na sredozemskem morju. Dobiček, ki ga je prinesla zmaga Franciji, je veliko večji, kot dobiček Italije. S tem, da si je Francija zagotovila poleg svojih severno-afrikanskih naselbin še posest Sirije na vzhodni strani Sredozemskega morja, je svoje sredozemsko carstvo v toliko zaokrožila, da je njeno nadvladje na tem morju skoraj že gotova stvar. To starodavno «rimsko morje» se spreminja pred očmi Italije v «francosko vodo». Francosko nadvladje pa se bo še bolj utrdilo, ako zapusti Anglija Egipt in se ta dežela proglasi za neodvisno državo, o čemer se vodijo že več časa pogajanja med Londonom in zastopniki egiptovskega ljudstva.

Tak razvoj stvari na Sredozemskem morju navdaja Italijo z velikim strahom za bodočnost. Italija je zelo gosto naseljena država (126 na 1 km²) in njeno prebivalstvo se zelo hitro množi. L. 1911 je štela 35 milijonov prebivalcev ,dočim jih je danes že nad 39 milijonov. Domača dežela postaja pretesna in na tisoče Italijanov mora vsako leto po svetu s trebuhom za kruhom. Najpotrebnejše sirovine za njeno visoko razvito industrijo manjkajo Italiji popolnoma in mora jih kupovati v drugih državah. V izvozni trgovini se mora Italija boriti z velikimi težkočaini že vsled omenjene odvisnosti glede sirovin. K temu pa se pridružuje še neizprosna konkurenca drugih držav. Kakor v starem veku Rim, tako bi se mogla tudi moderna Italija postaviti na lastne noge in postati v gospodarskem oziru popolnoma neodvisna od inozemstva, samo če bi postala absolutna gospodarica Sredozemskega morja. To pomeni, ako bi dobila v svoje roke sedanja francoska posestva v severni Afriki in drugod ob sredozemskih obalih in popolnoma izpodrinila Francijo. Italija bi potem našla vse, kar potrebuje, «doma v svojem sredozemskem področju»: sirovine, odjemalna tržišča in primerne naselbine za svoje preobilno prebivalstvo.

Razvoj Italije bi bil na ta način zajamčen. Edina ovira, ki je na poti Italiji, je torej Francija s svojim sredozemskim carstvom. To dejstvo je izvirni vzrok vsemu nasprotju in političnemu sovraštvu proti Franciji, ki sili v Italiji z vsakim dnem bolj in bolj na površje, in sicer tembolj, čimbolj se stiska obroč francoskega sredozemskega imperializma okoli življenjskih interesov Italije. Med obema državama se počasi ustvarja nevarno vojno razpoloženje.

Nekateri neodgovorni italijanski politični krogi tega tudi več ne skrivajo in grozijo. Toda odločilni spopad bi bil vendarle nevarna stvar. Francija je močna vojaška država. Balkan, ki je igral tudi v starem veku važno vlogo v borbi med sredozemskimi imperializmi,se je po zadnji vojni osilil in bo gotovo skušal nastopiti tudi v slučaju novega sredozemskega spopada. V tem pogledu je jugoslovensko ujedinjenje velik udarec za italijansko in velik dobiček za francosko sredozemsko politiko. Odtod izvira tudi sedanje nasprotstvo med Italijo in Jugoslavijo radi jadranskega vprašanja. Zveza med Jugoslavijo in Francijo je neizogibna posledica takega položaja, dočim se mora Italija približati tretjemu velikemu tekmecu, ki je Anglež. Koliko sme Italija računati na pomoč Anglije, se bo pokazalo ravno na sedanji washingtonski konferenci. Interesi Italije na Sredozemskem morju zahtevajo, da bodi italijanska vojna mornarica vsaj tako močna kakor francoska. Uspeh ali neuspeh italijanske sredozemske politike v tem pogledu bo odvisen od tega, komu se bo hotela Anglija raje zameriti — Franciji ali Italiji.

Jugoslavija

Rešitev vladne krize. — Nova vlada

BELGRAD, 26. Vlada, ki je bila že sestavljena pred kakim tednom dni, ni bila zapriseženo do sobote, ker je zadnji hip nastal spor med demokrati in radikalci zaradi listnice vojnega ministra in z muslimani zaradi njihove zahteve po verski avtonomiji in drugih gospodarskih privilegijih za njihove pokrajine. Med demokrati in radikalci se je dosegel sporazum, tako da bo ostal vojni minister general Žečević. Tudi z muslimani se je dosegel sporazum. Najdaljša debata se je razvila pri pretresu njihove zahteve glede izplačila haka za leto 1918., rente za leto 1921. in ostanka rente za leto 1920. Sklenjeno je bilo, da se ima sestati petčlanski odbor, iz dveh članov muslimanske stranke in dveh od ostalih vladnih strank, ki imajo skupno izbrati še petega člana. Ta odbor naj o tej zahtevi sestavi izcrpen referat. Glede zahteve roka, do kdaj ima vlada izpolniti svoje stare obveze, so se sklenile spremembe. Verska avtonomija je podaljšana mesto do februarja, do meseca marca. Sporazumno je tudi sklenjeno, da se začne takoj z gradnjo unske železnice. Stroški te gradnje se imajo kriti iz investicijskega posojila. Železnica bo vezala bosanski Novi Bihač z Zrmajem.

Nova vlada, ki je bila že zapriseženo in se je takoj po zaprisegi sestala k prvi seji, je končno veljavno tako-le sestavljena:

Ministrski predsednik in zunanji minister Nikola Pašić (rad.);
minister notranjih zadev dr. Voja Marinković (dem.);
minister vojne general Milivoje Zečević;
minister prosvete Svetozar Pribičević (dem.);
minister socialne politike dr. Gregor Žerjar (dem.);
minister financ dr. Kosta Kumanudi (dem.);
minister za šume in rude Žika Rafajlović (dem.);
minister za vere dr. Ivo Krstelj (dem.);
minister poljoprivrede Ivan Pucelj (SKS);
minister pravde dr. Laza Marković (rad.);
minister saobraćaja Andra Stanić (rad.);
minister za izenačenje zakonov Marko Trifković (rad.);
minister gradjevina Velja Vukićević (rad.);
minister za agrarno reformo Krsta Miletić (rad.);
minister trgovine in industrije doktor Mehmed Spaho (musl.);
minister narodnega zdravja dr. Karamehmedović (musl.).

V programu nove vlade je provizorični proračun, proračun, volilni zakon in zakon o upravni razdelitvi države.

Rusija

Krasin na Nizozemskem.

HAAG, 27. Krasin, delegat moskovske vlade, je dobil od nizozemske vlade dovoljenje, da pride na Nizozemsko. Prišel bo po svojem obisku v Londonu.

Poljska

Prevažanje poljskih izseljencev v Ameriko

VARŠAVA, 27. Iz Gdanskega javljajo, da bodo morale s prihodnjim letom vse paroplovne družbe prevažati poljske izseljence izključno le skozi Gdansko. Samo italijanske plovne družbe bodo lahko še nadalje vkrcavale poljske izseljence v Trstu.

Francija

Ponoven sestanek med Lloydom Georgeom in Briandom

PARIZ, 27. »Petit Parisien« javlja, da sta se Lloyd George in Briand na včerajšnjem sestanku na lionski postaji zgovorila, da se bosta še enkrat sestala pred otvoritvijo konference v Cannesu. Pogovorila se bosta še enkrat o vseh vprašanjih, ki se bodo predložile vrhovnemu svetu. Briand bo odpotoval iz Pariza nekoliko prej, nego se je mislilo, in sicer bržkone v sredo, dne 3. januarja in bo prispel v Cannes 4. januarja. Pogovor z Lloydom Georgeom se bo vršil zjutraj in popoldne 5. januarja. Kakor znano, se ima vrhovni svet sestati dne 6. januarja zjutraj.

Briandov pozdrav amerikanskemu narodu

NEW YORK, 27. Briand je poslal potom »Associated Presse« amerikanskemu narodu svoje čestitke k božičnim praznikom. Izrazil mu je svojo vročo željo, da bi dosegel svoj ideal pomirjenja. Briand je pripomnil, da bo Francija, ki je toliko trpela vsled zadnje vojne, delala vedno za ohranitev miru. Briand poudarja, da je prepričan, da je amerikanski narod razumel, da je varnost Francije glavni pogoj za ohranitev miru.

Dekan v uredništvu lista »Journal des debats« umrl

PARIZ, 27. Umrl je Artur Rafajlović, dekan v uredništvu lista »Journal des Debats«.

Konferenca filozofov v Sorboni

PARIZ. 27. Francosko društvo za filozofijo bo priredilo v Sorboni izredno konferenco, katere se bodo udeležili zastopniki filozofskih in znanstvenih društev iz Italije, Anglije in Amerike. Ta konferenca bo imela štiri splošne in specialne seje za psihologijo in metafiziko, zgodovino, filozofio, nravstveno vedo in sociologijo.

Anglija

Vstaja v Egiptu.

PARIZ, 27. Kakor javljajo «Journalu» iz Kaira, je včerajšnji dan potekel razmeroma mirno. V krajih kjer prebivajo domačini, je prišlo do manj hudih izgredih. Doslej je bilo v Kairu 12 oseb ubitih. Med mrtvimi so sami domačini, izvzemši enega Avstrijca. Angleške čete so zasedle luko Said. Pomorska oblastva oborožujejo v naglici torpedovke, ki bodo odplule jutri po Nilu. Govori se, da bo Zaglul paša zapustil Egipt 28. decembra.

14 mrtvih in 40 ranjenih v Kairu. — Hudi izgredi v Suezu in Aleksandriji

KAIRO, 27. Včeraj je prišlo v Suezu do hudih izgredov. En demonstrant je bil ubit, eden pa ranjen. V Portsaidu sta bila ubita 2 demonstranta, a dva ranjena. V mestu vlada velikansko razburjenje. V Suez in Aleksandrijo je priplulo vojno brodovje.

Mesto Kairo je kakor izumrlo. Tramvajski promet je še ustavljen. Avtomobilov in kočij ni videti na ulici. Težko je še reči, koliko oseb je bilo ubitih v Kairu, toda smatra se, da je bilo ubitih 14, a ranjenih kakih 40 oseb, katerim so takoj priskočili v pomoč sanitetni oddelki. V okraju Albin so včeraj sprejeli neki vojaški kamion z lučanjem kamenja. Pozneje so vojaki s silo vdrli v hiše, iz katerih je padalo kamenje, in so aretirali 20 oseb.

Obsedno stanje v Portsaidu in Suezu. — Splošna stavka v Aleksandriji

PARIZ, 27. Londonski poročevalec »Journala« javlja: Po izjavah v ministrstvu vnanjih stvari obvladujejo angleška oblastva položaj v Egiptu. V Portsaidu in Suezu je bilo proglašeno obsedno stanje. Flotilja topničark se vrača danes po Nilu. Križarka »Cheres« je priplula v Aleksandrijo. Nekoliko polkov posadke na Malti je pripravljenih na odhod. Med osebami, ubitimi v Kairu, je neki profesor Ivan Orth, ki se je izdajal za nekega avstrijskega nadvojvodo, kateri je na čuden način izginil. Orth je bil zaboden v pleča.

V Aleksandriji je množica lučala kamenje proti carinskim uradom. Morala je posredovati policija. Telegrafisti so stavkali popoldne tri ure. Smatra se, da se jutrišnja splošna stavka ne bo vršila z navdušenjem. Takoj ko so izbruhnili zgredi, je policija aretirala 400 oseb.

Škof v Oloyni priporoča sprejem angleško-irskega dogovora

LONDON, 27. Včeraj se je čitala v cerkvah dioceze Olone (Južna Irska), kjer so duhovi najbolj razburjeni, poslanica katoliškega škofa. V poslanici se škof odkrito zavzema za angliško-irsko pogodbo in poudarja, da bodo imele irske ustanove na podlagi te pogodbe neomejeno oblast, ko bo šlo za blagor irskega naroda. Škof poudarja, da bodo tvorile po tej pogodbi Irska, Kanada in Avstralija skupino bratskih narodov. Vsi člani te skupine bodo obvezani, da ščitijo vzajemno svoje koristi.

Briand in Lloyd George sklenila začeti pogajanja s sovjetsko Rusijo?

LONDON, 27. »Times« je izvedel iz poučenih krogov, da sta Lloyd George in Briand sklenila začeti pogajanja s sovjetsko vlado in pozvati v ta namen za novo leto komisarja za vnanje stvari Čičerina z njegovim tajnikom Litvinovim v London. Govori se, da se bodo pogajanja začela 8. februarja. Boljševiki bi bili naprošeni, da dajo točne podatke o nekaterih zelo važnih političnih vprašanjih.

Amerika

Francosko-italijanska tekma na washingtonski konferenci.

WASHINGTON, 27. Komisija za omejitev tonaže podvodnikov je začela tozadevno razpravo. Amerikanska delegacija je nekoliko izpremenila svoj prvotni načrt. Predlagala je, naj bi Amerika in Anglija znižala tonažo svojih podmornikov vsaka na 50.000 ton. Japonska bi imela še za naprej kakih 51.000 ton podvodnikov, Francija 31.000, a Italija 22.000. Angleška delegacija je sprejela ta predlog, Francoska delegacija pa ga je odklonila in zahtevala za Francijo 90.000 ton. Prosila je, naj se ji da čas, da vpraša za navodila svojo vlado.

Senator Schanzer, predsednik italijanske delegacije, je podal dolgo izjavo, v kateri je poudarjal, da potrebuje Italija zaradi svojega zemljepisnega položaja več, nego se ji ponuja; vendar pa bo pristala na vsako množino ton podvodnikov, samo če bo ta množina enaka množini, ki se dovoli Franciji. Italija hoče na vsak način imeti ravno toliko podvodnikov, kolikor Francija.

Izjave predsednika Hardinga o »Tihooceanskem dogovoru«.

WASHINGTON, 27. Predsednik Harding je sprejel zastopnike listov, s katerimi je govoril o »Tihooceanskem dogovoru«. Izjavil je, da se besede »otočna posestva in otočni dominiji« ne tičejo otokov, ki tvorijo japonsko državo, kakor se tudi ne tičejo britanskih otokov ne ozemlja Zedinjenih držav. Predsednikova izjava, ki so jo objavili listi, je naredila globok vtisek na vladne kroge, ki so vedeli, da je to mnenje v navzkrižju s prvotnim tolmačenjem pogodbe in z delovanjem amerikanske delegacije na konferenci. Državni tajnik Hughes in senator Underwoold sta imela dolg pogovor s Hardingom.

Predsednik pa je na vsak način izjavil, da ne bo delal ovir ne zaradi konference, ne zaradi odobritve pogodbe. Tudi sporočila amerikanskih delegatov, da so se obvezali glede formule, ki vključuje pravo japonsko ozemlje v besede »otočne posesti in dominiji«, ni predsednik ugovarjal.

Sicer pa je podal predsednik Harding časnikarjem tudi to-le izjavo glede sedanje polemike o tolmačenju Tihooceanskega dogovora: Predsedniku ni mar za sedanje razprave, katerim je namen, da bi še povečala razlike v tolmačenju dogovora. To razpravljanje je zanj brez vsake veljave. Kar se je hotelo doseči in ki je mnogo bolj važno, je sporazum, da se ohrani mir in dogovor, da se bo ta mir branil, kadarkoli bo ogrožen. Namesto da bi izgubljali čas s sedanjim razpravljanjem bi bilo boljše, če bi se veselili nad uspehi. Predsednik bi ne hotel biti odbtožen, da se ne strinja s člani amerikanske delegacije. On zaupa osebam, ki jih je izbral, da delajo za svetovni mir, ki je bolj važen, nego katerikoli drugi dogodek tekom krščanske dobe. Eno je govoriti o idealu miru, drugo pa udejstviti ta ideal. Predsednik ne vidi nobene razlike med četvernim dogovorom in Zvezo narodov, ker je obema cilj zagotovitev miru.

Sedanja amerikanska vlada ne more narediti nič za revizijo versailleske pogodbe. To je evropsko vprašanje in Evropa mora o njem odločati. Predsedniku gre zato, da oznani, da je svet proti vojni. Ne ve, ali naj se vključi v četverni dogovor pridržek glede rabe vojaštva, toda to bi se itak ne moglo zgoditi brez privoljenja senata.

Končno je predsednik izjavil: Danes ne morem še reči, ali se bo konferenca bavila z oboroževanjem na suhem, želim pa, da bi se razpravljalo o tem vprašanju.

Nemčija

Von Jagov zopet aretiran

BEROLIN, 27. Von Jagov, ki je bil obsojen na 5 let zapora, a je zbežal iz trdnjave, je bil aretiran v Leipzigu, ko je šel na postajo. Odpeljali so ga v zapore v Golnov v Pomeraniji.

Rathenauove izjave o pogajanjih v Londonu

BEROLIN, 27. Wolfov tiskovni urad poroča: Rathenau je šel takoj, ko se je vrnil iz Londona, vkljub pozni uri k kanclerju, kateremu je poročal o pogajanjih v Londonu. Nato je imel pogovor z državnim predsednikom. Rathenau je izjavil, da so dala londonska pogajanja pozitivne podatke za razpravo, ki jo bodo začeli zavezniki dne 6. januarja v Camesu. Pripomnil je, da se bodo bržkone v Cannesu bremena, ki so Nemčiji naložena za l. 1922., nekoliko olajšala.

Ogrska

Italijansko - madžarsko prijateljstvo.

BUDIMPEŠTA, 26. »Magnarorszag« objavlja izjavo princa di Castagneto, italijanskega odpravnika v Budimpešti. Princ di Castagneto je izjavil, da hoče Italija pripomoči obnovitvi Evrope in da se bo vedno borila za pravico in pravičnost nasproti plemenitemu madžarskemu narodu, o katerega lojalnosti je Italija globoko prepričana. Italija upa, da bo prijateljska sloga med obema narodoma pripomogla k splošni konsolidaciji.

Slavospevi madžarskega časopisja vladnemu kompromisu s socialisti

BUDIMPEŠTA, 27. Madžarsko časopisje izraža svoje veselje nad tem, da je začela vlada spravljivo politiko s tem, da je izdala amnestijo in sklenila kompromis s socialisti. »Pester Lloyd« piše, da je bila misel grofa Bethlena za zbližanje z delavskimi sloji srečno izbrana. Mir z delavstvom bo prinesel blagodejne plodove. Delavci bodo gotovo podvojili svojo vnemo pri delu za državni blagor.

»Magyarorszag« pravi, da upa, da bodo delavci izkoristili svoje stike z inozemstvom za to, da se izbrišejo slabi vtiski, ki so jih dobili ponekod v inozemstvu o Madžarski.

Avstrija

Čehoslovaško posojilo Avstriji

DUNAJ, 27. »Neue Freie Preses« pravi, da se v parlamentarnih krogih pričakuje sklenitev posojilne pogodbe s Čehoslovaško za znesek 500 miljonov čehoslovaških kron. Kakor pravi list, bo to posojilo direktna posledica pražkega sestanka.

Izgon madžarskih komunistov

DUNAJ, 27. Dunajska policija je izgnala veliko število madžarskih komunistov z Dunaja. Izgnanci so se pritožili pri dunajskem deželnem glavarju, ki jim je dovolil nadaljnje bivanje na Dunaju.

Grška

Volitev carigrajskega patriarha

SOLUN, 27. Tukaj se je sestal cerkveni kongres, ki bo izvolil carigrajskega patriarha.

Maloazijsko bojišče

ATENE, 27. Uradno poročilo o položaju dne 23. t. m. pravi: Na dorilejski fronti vlada mir; na fronti Afumi-Karahisar infanterijski boji. Pri Ortangiji je naš zrakoplov uspešno obstreljeval sovražni oddelek, sestavljen od 500 mož.

Poročilo z dne 25. t. m. pravi: Na več delih bojišča so izvršile naše patrule uspešna raziskovanja. Sovražnik je zažgal grško vas Ayes Haralameos in armensko vas Soyendajak, ki se nahajate onstran naše bojne črte severno od Chiosa.

Dnevne vesti

Trgovinska pogodba med Rusijo in Italijo. Iz Rima poročajo, da se je v palači ministrstva za vnanje zadeve podpisal trgovinski dogovor med Italijo in sovjetsko Rusijo. Kakor smo že večkrat omenill, je ta trgovinska pogodba velikega pomena za gospodarstvo našega mesta, ki bo od nje imelo gotovo korist. Trst je važna luka za trgovino med srednjo Evropo in Črnim morjem in če bo italijanska vlada le hotela, bo gotovo lahko uredila vse potrebno tako, da bo šel večji del te trgovine skozi naše mesto. To bi vsaj nekoliko ublažilo grozno gospodarsko krizo, v kateri se nahajamo že toliko let. Pri tej priliki bodi omenjeno, da tudi sovjetska vlada polaga veliko važnost na naše mesto. Nedavno temu je bil namreč v našem mestu inž. Vodovozor, zastopnik ruske trgovske misije v Italiji in je izjavil, da misli Rusija ustanoviti v tržaški prosti luki glavno skladišče za svojo trgovino s centralno Evropo. Ako se to zgodi, bo za Trst to gotovo najlepše novoletno darilo. Žalibog se ni treba preveč zanašati na dalekovidnost sedanjih italijanskih vlad, kakor tudi ne na dobrohotnost — drugih italijanskih pristaniš, za katere velja glede Trsta geslo: »Mors tua — vita mea« (tvoja smrt — moje življenje). Eno pa je gotovo: da se v vprašanju Trsta morajo složiti vse stranke in oba naroda v Julijski krajini. Julijska krajina s svojim življenjskim središčem Trstom je v enaki meri domovina tukajšnjemu jugoslovenskemu in italijanskemu ljudstvu. Tega se bodo zavedali v odločilnem času vsaj sinovi te pokrajine in tega mesta, kateri se bodo morali po potrebi strniti — ko bo šlo za življenje ali smrt tega našega mesta — v neomahljivo vrsto ne samo proti rimski vladi, temveč tudi, če bo treba, proti vsej prizadeti javnosti v starih italijanskih pokrajinah, oziroma njenim zastopnikom v našem mestu in v naši pokrajini. Enoten nastop julijskega naroda v tem vprašanju bi bil prvi korak k enotnemu in složnemu nastopanju v vseh drugih vprašanjih, ki se tičejo Julijske Krajine. Posledica tega bi bila utrditev zavesti, da živita na tem ozemlju dva naroda, različna po krvi in rasi, toda sinova iste grude, ki imata pravico do enakega življenja na njej, do enake ljubezni do nje: dva naroda z enakimi pravicami in enakimi dolžnostmi. Ko bo ta zavest prodrla v srca, se bo oddihnil naš kmet in naš delavec, se bo oddihnilo vse jugoslovensko teptano ljudstvo v nesrečni Julijski Krajini. — Ker julijski narod ne bo mogel vendar tlačiti k tlom del svoje bojne vrste, katero čakajo še hudi skupni boji. Dosedanja politika v tej nesrečni pokrajini je škodovala obema tukajšnjima plemenoma. Jugoslovensko ljudstvo je izkrvavela; toda ni ga umorila, ker je slovansko ljudstvo vajeno suženjstva, italijanskemu ljudstvu pa ni pomagala iz gospodarske bede.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico naznanja pretužno vest, da je njihov dolgoletni član in odbornik gospod Alojzij Bukavec, učitelj na Proseku, dne 26. t. m. preminul. Pogreb blag. pokojnika se bo vršil v sredo ob 3. uri popol. iz hiše žalosti na Proseku. Tovarišice in tovariši so naprošeni, da se pogreba udeležejo v obilnem številu. — Ivan Daneu, tač. predsednik.

Vsi naročniki »Gor. matice« se pozivljajo, da pridejo po naročene, oz. plačane knjige. Razdajajo se danes v sredo, četrtek in petek od 17—18. Opozarjamo, da se

razdajanje knjig zaključi nepreklicno v petek. Kdor ne pride do tega dne ponje, jih ne bo mogel več dobiti, ker se pošljejo nazaj v Gorico.

Občinsko gledališče G. Verdi. Tudi peta predstava R. Wagnerjeve glasbene drame «Walkirija» na prvi božični praznik in šesta predstava na drugi praznik sta bili zelo dobro obiskani in aplavdirani v vseh ozirih.

Danes se bo vprizorila sedmič, in sicer ob 20. uri. Jutri pa bo premijera «Tajne poroke», opere skladatelja Dom. Cimarosa.

Iz tržaškega življenja

Skrivnostno lovsko društvo. Ni dolgo od tega, ko smo poročali v našem listu, da je uvedla policija preiskavo — pri kateri je bilo zaplenjeno igralno orodje — v «Circolo della caccia» v ulici della Sanità št. 16. Policija je uvedla preiskavo v omenjenem društvu, ker ji je prišlo na uho, da je skrita pod okriljem tega lovskega društva tajna igralnica. Po tej preiskavi je stalo društvo vedno pod očesom policije. Dnevi so potekali in policija je sčasoma doznala, da se tudi po preiskavi zbira v omenjenem društvu kakih štirideset do pedeset oseb, ki zapravljajo in dobivajo velike svote denarja potom igre, ki se deloma igra na «roulett» in «baccarat».

V nedeljo dopoldne je dobil kvestor Perilli v roke anonimno pismo, v katerem je bilo rečeno, da je policija kriva, če še vedno živi to «društvo», ki je znano daleč na okoli zaradi svojih ponočnih orgij. Tudi vitez Falcone je dobil tako anonimno pismo, ki je bilo po vsebini enako kvestorjevemu.

Istega večera je srečal kvestor slučajno viteza, s katerim se je pomenil o tej zadevi. Kvestor in vitez sta prišla do zaključka, da bosta osebno obiskala društvo. Tako sta tudi storila: vitez je stopil pred vrata društva in pozvonil, kvestor ga je pa čakal v prvem nadstropju. Kmalu potem je vprašal neki deček, kdo stoji pred vrati.

— Policijski komisar! — je odvrnil vitez.

Deček je nato odprl vrata in vitez se je odpravil naravnost v igralnico, kjer je sedelo pri mizi kakih deset oseb.

— V imenu postave roke kvišku!

Ko je izgovoril vitez te besede je nastala med gosti velika panika: eni so vstali iz sedeža in izginili v druge prostore, drugi so ostali na mestu, kot da bi bili ravnokar padli z oblakov. Med tem časom je telefoniral vitez na bližnjo orožniško postajo. Kmalu potem se je pojavilo v prostorih večje število orožnikov. Gostje so bili tudi zaslišani. Pri tej priložnosti sta bila aretirana dva gospoda, ostali gostje pa so bili pozvani, naj zapustijo prostore. Nato so se zbrali «fiches» (igralne znamke) po 5, 20, 100, 500 in 1000 lir, več šopov kart, posebna škatlja v kateri so se nahajale karte za igro «macao», 5000 lir in imenik včlanjenih igralcev. Aretirana sta bila dva igralca, pri katerih se je našlo omenjenih 5000 lir, in sicer Jurij Tedeschi in Guidon Batacchi, rodom iz Italije. Tudi tajnik društva Marijan Taddeian je bil aretiran in odbržan. Aretirani so bili tudi: Alfred Ussino, Lovrenc Millosi, Euripide Petridis, Peter Fetanaro in Ivan Cassarillo.

Hotel je na vsak način umreti. Bilo je preteklo noč okoli polnoči, ko je zaslišal neki nočni čuvaj, ki je opravljal službo v čistilnici riža pri Sv. Soboti, žensko klicanje, ki je prihajalo s strani ceste. Nočni čuvaj, misleč, da gre za roparski napad ali pa kaj podobnega je stopil na cesto. V tem hipu stopi pred njega zbegana ženska z razpuščenimi lasmi ter mu reče v eni sapi, naj telefonira na rešilno postajo, kajti njen brat se je bil zastrupil in njegovo življenje je skoraj pri kraju. Ko je slišal čuvaj to novico, je skočil nemudoma v poslopje in telefoniral, kakor ga je ženska naprosila. Kmalu potem je pridrvel pred poslopje avtomobil rešilne postaje in v njega je vstopila ženska (ženska stanuje v Škednju. Ko se je nejn brat zastrupil, je stekla na cesto in iskala po okolici telefon, da bi telefonirala na rešilno postajo. Tavala je dolgo okoli in končno našla šele pri čistilnici čuvaja, ki je telefoniral za pomoč), ki se je odpeljala na lice mesta, in sicer v Škedenj štev. 108. Tam je našel zdravnik 25 letnega delavca Calogera Tusniellija, ki se je bil zastrupil s sublimatom. Ko je zagledal Tusnielli zdravnika in njegovega strežnika, je začel vpiti kot blazen. Zdravnik in strežnik sta se mu približala, da bi mu izprala želodec in ga rešila smrti. Tedaj pa je začel močan delavec brcati in odganjati od sebe zdravnika. Pri tem je malo manjkalo, da ni dobil strežnik brco v trebuh. Končno se je po dolgem trudu posrečilo strežniku in zdravniku pomiriti delavca. Ko je na to izjavil zdravnik, da ga morajo odpeljati v bolnišnico, je začel delavec vnovič besneti, toda to pot še hujše kot prej. Zdravnik je uvidel, da ne bo odpravil ničesar in je odšel. Delavčevo stanje ni nevarno. Hotel si je vzeti življenje radi nevrastenije.

S tramvaja, ki je vozil po ulici Campo Marzio, je padel včeraj zjutraj 42 letni kapetan Anton Panfili ter se pri tem nevarno poškodoval. Odpeljali so ga v mestno bolnišnico.

Pomoč proti «kurjim očesom...» Stari mož, in sicer Julij Lanfredi, je stal pred včerajšnjim popoldne pred vrtom «Muzio Tommasini». Tedaj se mu je približal neznanec in se spustil z njim v pogovor. Ob gotovem času je prišel na vrsto pogovor o «kurjih očesih».

— Mene mučijo «kurja očesa» — je dejal starček pri tej priliki.

— Proti temu se lahko najde sredstvo.

— Kakšno sredstvo je torej proti «kurjim očesom?» — ga je vprašal starček v nadi, da mu bo zaupal skrivnostno zdravilo. In neznanec je rekel Lanfrediju, naj mu posodi srebrno verižico, češ, da bo izdelal iz nje — zdravilo. Starček se je obotavljal temu, a končno mu je vendarle izročil srebrno uro in verižco. Tedaj pa je izjavil neznanec, da gre domov, da pripravi zdravilo proti «kurjim očesom». Lanfredi je privolil v to in neznanec je odšel z uro in verižico — za vedno. Tako je ostal starček brez ure in verižice, «kurja očesa» ima pa še sedaj.

Streljanje pri Sv. Jakobu. Preteklo noč se je zaslišalo v šentjakobskem okraju streljanje iz puške. Dozdeva se, da so strelajli kr. stražniki, da raženejo sumljive osebnosti.

Nevaren padec. 23 letni delavec Peter Lorenzutti, stanujoč v Rojanu št. 83, je padel pred včerajšnjim iz nekega voza, ki se je pomikal po ulici Tor S. Piętro, ter se pri tem zlomil levo roko. Nesrečnega delavca so odpeljali z avtomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico.

Kradel je in pobegnil iz zapora. Nekako pred desetimi meseci je bila izvršena v škodo tvrdke Ellermann-Wilson v ulici Udine št. 4 tatvina za 300.000 lir. Kot osumljenec je bil nekaj mesecev pozneje aretiran že večkrat kaznovani vlomilec Et. Vidali, katerega so zaprli v Coroneo. Toda Vidali je dva meseca pozneje prerezal železno mrežo na oknu svoje celice v zaporu in pobegnil na Dunaj. Predvčerajšnjim se je povrnil v naše mesto misleč, da je policija pozabila nanj. Toda varal se je: policijski agenti so ga prijeli in ga odpeljali v zapor Coroneo.

Ženska v plamenu. Nekaj revnih žensk se je tiščalo pretekli večer pri peči v zaduhli izbi v ulici Gioachino Murat št. 3. Med temi ženskami je bilo najbolj mraz Magdaleni Percinicovi, ki se je vedno stiskala k peči. Okoli 9. ure se ji je pa vnela obleka. V hipu je bila v plamenu. K sreči so se spomnile navzoče ženske, da je treba Magdaleno pokriti z plahto, da pogasijo gorečo obleko. Posrečilo se jim je, kar so imele namen izvršiti. Magdalena je bila odpeljana v nevarnem stanju v mestno bolnišnico.

Vesti z Goriškega

Iz Gorenjevasi pri Kanalu. Po kratki bolezni je tu preminul gospod Josip Logar, finančni nadkomisar v Trstu. V najlepši moški dobi 52 let je zapustil svoje drage, katerim je bil vzoren soprog in oče. Vsem priljubljen po svojem mirnem značaju je napravil mnogo dobrot našemu ljudstvu, ki ga bo ohranilo v hvaležnem spominu. Neumoren uradnik, eden izmed onih redkih Slovencev, ki so ostali po vojni še na svojem starem mestu. Preostalim, posebno gospe in gospodu sinu naše globoko sožalje.

Akad. fer. društvo «Adrija» v Gorici. V sredo, 28. t. m., se vrši ob 10. uri dopoldne v kavarni sestanek «Adrije». Udeležba vseh članov obvezna, gg. starešine vljudno vabljeni!

Predsednik.

Vesti z Notranjskega

Iz Postojne. — Rauberkomando. V torek med drugo in tretjo uro zjutraj sta oropala dva zakrinkana lopova znano gostilno pri Rauberkomandi.

Roparja sta z dimantom izrezala šipo, odprla okno in se splazila v spalnico. Eden je ostal v predsobi in nadzoroval hčeri, drugi je stopil k gostilničarki Ivančič, naperil proti njej samokres in zahteval denar. Po precej dolgem obotavljanju je gostilničarka izročila znesek 3600 L. Roparja sta se poslovila in odšla, prej pa še zagotovila, da se vrneta. Kmalu sta se res vrnila in zahtevala ponovno denarja. Ker gostilničarka ni imela več gotovine, sta roparja pregledala omare in odnesla 4 ročne torbice, 1 srebrno zapestnico z uro, 1 zlato žensko uro, 2 zlati ovratni verižici z obeski.

Ena ročna torbica se je našla v gozdu na meji pri Uncu. Iz tega se sklepa, da sta roparja šla preko meje.

Ob enem z roparjem je zginil tudi hlapec Rudolf Porle, 21 let star, nekje od Krškega doma. Poizvedbe so dognale, da si je hlapec dan pred napadom nabavil električno svetilko, katero je potem eden od roparjev rabil pri napadu v sobi. Osumljeni Rudolf Porle je ob času mobilizacije v Jugoslaviji sem pribežal. Vedel je tudi, da hrani gostilničarka večjo svoto denarja, ki je bila namenjena za novo naročbo vina.

Gospodarstvo

Jugoslovensko vnanje posojilo. Neki francoski bančni konsorcij, obstoječ iz bank »Banque Franco-Serbe«, Banque de Paris et des Pais Bas« in »Union Parisien«, je baje ponudil jugoslovenski državi posojilo pod razmeroma ugodnimi pogoji. Večji del posojila se ima udejstviti z dobavo blaga.

Delna odprava uvozne carine za znanstvene knjige v Jugoslaviji. Po novi naredbi so imeli vezane tujejezične znanstvene knjige izključene od uvozne carine. Carina za znanstvene knjige v jugoslovenskem jeziku iznaša 20 dinarjev za 100 kilogramov.

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu:

Trst, dne 27. decembra 1921.

ogrske krone	—.3.50	3.60
avstrijsko-nemške krone	—.45.—	—.50
češkoslovaške krone	31.15.—	31.75
dinarji	34.50.—	35.50
leji	16.25.—	17.25
marke	12.75.—	13.75
dolarji	22.30 —	22.45
francoski franki	179 25.—	180.—
švicarski franki	437.—.—	441.—
angleški funti papirnati	94..—	94.25
angleški funti, zlati	112.—.—	114.—
napoleoni	89.25	89.75

LISTNICA UREDNIŠTVA

Tomaj, Nabrežina. Dobili smo, žal, še-le v torek, torej prepozno.

Mali oglasi

PRODAM tri prašiče 6 mesecev stare in mrjasca. Barkovlje (Gašpareti) 498. 2341

AUTOMOBIL, dobro ohranjen, 30 HP, s sedmimi prostori, porabi 16 litrov bencina na 100 km prodam za 16.000 lir ali zamenjam drugo blago. Berne, Trst, Via dell'Olmo 1, I. 2340

MLAD jugoslovenski korespondent vešč slovenske korespondence, strojepisja, stenografije, stavbnega risanja, znanje nemškega, hrvatskega in nekoliko italijanskega ter izvežban tudi v lesni trgovini, išče mesta s 1. januarjem pri kaki industrijski ali trgovski tvrdki. Naslov pri upravništvu. 2443

ZGUBIL se je, ali bil odpeljan pes, ki sliši na ime «Sultan». Kdor ga pripelje nazaj ali pove zanj, dobi L 50.— nagrade. Štrancar, gostilna na lonjerski cesti. 2442

IZREDNA PRILIKA. Spalna soba iz bukovega lesa, dve mizici, ura, podoba matere božje z godbo, prodam za L 2100.—. Cohen, Via Solitario 1. 67

POZOR AMERIKANCI! Proda se posestvo obstoječe iz dveh enonadstropnih hiš, (v eni se nahaja staroznana, dobroidoča gostilna) gospodarskega poslopja, njiv in dveh vrtov, od katerih eden je urejen za gostilno. Gostilna se nahaja tik farne cerkve v večjem kraju ob železnici. Ponudbe pod «Ugodna prilika» na upravništvo lista. 2241

KUPUJEM dnevno cunje čiste, bele in barvane, morsko travo in žimo, kakor tudi volno vsake vrste ter plačujem po najvišjih cenah. Cohen, Solitario 1. 67

UGLAŠANJE klavirjev, vsaokvrstna popravljanja, lekcije v vijolini. Turrini, 113 Trst 7. 2337

HIŠA v Meršah, občine Materija, v jako dobrem stanju in zemljišče se proda po ugodni ceni. Pojasnila daje J. Drožina, Padež 20, Vremski Britof. 2338

STEKLENE ŠIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 55

POSTELJE iz trdega lesa L 100.—, žimnice 40.—, vzmeti 55.—, ponočne omarice, chiffonier, vse novo, prodam zelo ugodno. Fonderia 12, I. desno. 59

BIOGLOBIN, najboljše krepilno sredstvo za slabokrvne ženske in otroke. Letošnje prvovrstno ribje olje se dobiva v lekarni v Il. Bistrici. 62

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, star, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

POZOR! Srebrne krone in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grossist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

KRONE srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

Trgovina na prodaj.

Dobro vpeljana trgovina mešanega blaga z mesečnim prometom 200.000 jugsl. kron, lepimi velikimi, najboljše ohranjenimi nadstropnimi poslopji velikimi modernimi lokali, na zelo prometnem kraju ob glavni cesti na deželi v mariborskem okraju, se takoj proda za 100.000 lir ali se sprejme družabnik s 50.000 lirami. Trgovska izobrazba ni neobhodno potrebna. Ponudbe pod „Velik promet" na Karla Scheidbach, posredovalca posestev v Mariboru, Gosposka ulica. 1001

Posestvo na prodaj!

Proda se posestvo z njivami in sadnim drevjem (približno 20 oralov) z vsem gospodarskim orodjem in mlinom, vse v dobrem stanju. — Več se izve pri Jožefu Lovrenčiču v Harijah št. 10, pošta Il. Bistrica. 1000

†

S pretužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predragi sin, brat, svak, stric, gospod

LOJZE BUKAVEC

učitelj

danes, v 34. letu, po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb zemskih ostankov našega preblagega pokojnika se bo vršil v sredo, 28. t. m., ob 3.30, iz hiše žalosti na Proseku na domače pokopališče.

PROSEK, 26. decembra 1921.

Fortunat Bukavec, oče.

Franc, Ivan (odsoten), brata. **Marija** por. **Lukša, Mila,** sestri.

Josip Lukša, svak. **Danica, Anica, Milenka, Branka, Milovan,** nečaki. **Olga Bukavec,** roj. **Umek,** svakinja. 1015

Podpisani javljamo pretužno vest, da je

LOJZE BUKAVEC

mestni učitelj

prvomestnik poedinih domačih kulturnih ustanov, danes popoldne preminul.

PROSEK, 26. decembra 1921.

1016 **„Sokol", „Sok. ljud. knjižnica", „Najdrih", Dramat. klub"**

†

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš nad vse ljubljeni soprog in oče

JOSIP LOGAR

nadkomisar pri finančnem ravnateljstvu

danes zvečer, ob 9, po kratki in mučni bolezni, v 52. letu svoje dobe, preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v pondeljek, 26. t. m., ob 3 pop. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

GORENJAVAS-TRST, 24. decembra 1921.

Josipina, soproga **Gabrijel,** sin.

Družine: **Vaccareggi** in **Krašovic** ter nečaki in nečakinje. (1014

ZAHVALA.

Vsem blagim osebam, ki so hotele biti na katerisibodi način soudeležne naše žalosti po našem ljubem glavarju

Alojziju Kocjančiču

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo barkovljanskim krčmarjem, ki so nesli pokojnika na njegovi zadnji poti, pev. dr. „Adrija" za ganljive žalostinke v cerkvi in na grobu, vsem darovateljem vencev ter mnogobrojni množici, ki je prihitela od blizu in daleč k pogrebu.

BARKOVLJE, 27. decembra 1921.

1018 **ŽALUJOČI OSTALI.**

Učiteljsko društvo za Trst in okolico naznanja žalostno vest, da je njegov dolgoletni član in odbornik tovariš

Lojze Bukavec

učitelj na Proseku

26. t. m. preminul.

TRST, 27. decembra 1921. (1019)

†

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da je naša draga mati in tašča

Marija Černe

po kratki in mučni bolezni mirno v gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil danes v sredo, dne 28. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti Roiano, Case sperse št. 794. 1020

KAREL, sin (odsoten); **ANTONIJA,** nevesta; **JOSIPINA** poročena **VENUTI,** hči in ostali sorodniki.

Novo pogrebno podjetje Trst, Corso V. E. III. 47.

ZAHVALA.

Podpisana se iz dne srca zahvaljuje vsem, ki so ob priliki prebridke izgube našega predragega očeta in deda

ANDREJA

na katerisibodi način blažili našo tugo ali spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala pa velja domačinom, ki so se v tako obilnem številu udeležili pogreba.

1017 Družina **ALOJZIJ BOLE.**

Urarna in zlatarna

FRANCESCO BUDA

Trst, Via Scalinata št. 1

sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 41

Kupuje srebrne krone.

Pozor na naslov! Pozor na naslov!

Proda se iz proste roke

krasno posestvo „Zakovk" v Doleh nad Idrijo. 992

Isto obsega: veliko kmetsko hišo s potrebnimi gospodarskimi poslopji, ki merijo skupno 14 arov in 36 m². Njiv je 8 ha, 30 ar, 82 m², travnikov je 15 ha 49 ar, 95 m², pašnikov je 54 ha, 83 ar, 88 m² (so večinoma pogozdeni), gozdov je 8 ha, 33 ar, 87 m²

Cena se izve pri lastnikih posestva v Idriji hš. štev. 68.

Srebrne krone

kupujem in plačujem po cenah, ki jih drugi ne moreje plačati. (1018)

Via Pondares št. 6, I.

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holandec

Roman (27)

8. POGLAVJE.

Predno se odpravimo s Filipom Vanderdekkenom na njegovo nevarno potovanje, nam je treba razjasnati vse okoliščine, ki so obrnile Holandcem podvzetnosti oči proti vzhodnim delom zemlje, kjer bi načrpali ogromno zakladov bogatstva.

Ko je Karl V. podjarmil večino Evrope, se je umaknil v ozadje in razdelil svoja kraljestva med Ferdinanda in Filipa. Prvemu je dal Avstrijo in k njej pripadajoča ozemlja, zadnjemu pa Španijo z Nizozemsko vred, kjer je žlotarilo par milijonov duš zato, da bi napravilo deželo dediču okusnejšo. Ko je vse tako lepo uredil se je umaknil v samostan, kjer je pridržal le nekaj malega premoženja, slugo in konja. Dve leti za tem ga je pobrala smrt.

Filip je — po vzgledu mnogih svojih prednikov. mislil, da ima pravico odločevati, kakor se mu zljubi. Tako je odvzel Holandcem večino njihovih predpravic, za kar jih je poplačal z uvedbo inkvizicije; toda Holandci so godrnjali in Filip, ki tega ni hotel trpeti, jih je dal nekatere sežgati. Nato so vložili Holandci pritožbo in protestirali, kratkomalo, vzdignil se je upor, ki ga je zatrl vojvoda Albá, skušajoč nestrpnežem dokazati, da je inkvizicija najboljša uvedba. Ta mala razlika v mišljenju obeh strank pa je dala povod k vojni, ki je trajala skoro osemdeset let in ki se je — ko je bilo odrešenih kakih par stotisoč ljudi prepozne smrti — končala tako, da je sedem združenih pokrajin proglasilo svojo neodvisnost. — Toda poseči moramo v zgodovino še bolj nazaj.

Že v prvem stoletju po objadranju južnoafriške obale so se čutili Portugalci v prometu z Vzhodno Indijo ovirane, kajti tudi drugim narodom se je začel vzbujati osvojevalni nagon. Slednjič pa se je zbudil pustolovski duh Angležev. Portugalci so smatrali pot okoli kapa za izključno svojo pravico, ki so jo branili tudi s silo. Dolgo časa se jim ni upala nasprotovati nobena zasebna družba, pa tudi promet se ni zdel tolike važnosti, da bi posegla vmes kaka država, ki bi skušala rešiti to vprašanje z vojsko. Zato so skušali angleški pustolovci odkriti kako severozahodno pot v Indijo, ki jim je ne bi mogli Portugalci zabraniti. Toda ker ni bilo nikakih uspehov, so opustili vse tozadevne napore in sklenili nič več se Portugalcem pokoravati.

Po nekaterih brezuspešnih ekspedicijah so oborožili vojno brodovje, ki mu je načeloval Drake. Ta neustrašni in srečni mornar je dosegel več kot so pričakovali. V maju l. 1580 se je po skoro triletnem potovanju vrnil v domovino in prinesel s seboj mnogo zakladov, obenem pa je sklenil zelo ugodno obveznost s kraljem Molukov.

Po tako srečnem začetku so se v letu 1600 odpravili na pot Cavendish in drugi. Medtem pa je vlada dala dovoljenje angleško indijski družbi, ki je vzdrževala z menjajočim se uspehom promet tekom petdeset let.

Kolikor časa so bili Holandci vazali španske krone so nakupovali iztočno blago v Lissaboni, in ga potem razmnoževali po Evropi. Ko pa so se zapletli s Filipom v prepir, jim ni bilo več mogoče nakupovati orijentalskih pridelkov in nastopila je ta posledica, da so za dobe osvobodilnih bojev poslali tudi svoje brodovje v Indijo. Njihova prizadevanja so obrodila sadove. L. 1602. je vlada podelila raznim veletrgovcem predpravice, kakršne je sicer oddajal angleški parlament.